

DE NOODZAAK EN HET NUT VAN EEN TUINMEETNET (VOOR DAGVLINDERS)

(Zie ook artikel in het vorig nummer p 22)

2024..., we maken een normaal Belgisch voorjaar met maartse buien en aprilse grillen mee. Toch ervaren we dit als abnormaal omdat we het laatste decennium eerder mediterrane seizoenen beleefden. Enkele jaren geleden

was het deze periode overdag bijna 30° C en zaten we 's avonds op een zwoel terrasje. We vergeten snel...

Tijdens een zonnig fietstochtje in april, viel het op hoe weinig dagvlinders werden waargenomen onderweg. Het typeert hoe de kwaliteit van een sterk verstedelijkt en agrarisch landschap in dit deel van Vlaanderen zich voordoet (fig. 1, donkere cirkel). Echter in tuinen merken we een ander beeld. Menige typische voorjaarssoorten zoals Oranjepipje, Groot koolwitje, Klein geaderd witje en Klein koolwitje, alsook de typisch overwinterende soorten zoals Dagpauwoog, Gehakkelde aurelia, Atalanta & Citroenvlinder, genieten van het microklimaat dat in beschutte en nectarrijke tuinen aanwezig kan zijn. 2 heel belangrijke factoren die amper te vinden zijn in het huidige ons omgevende landschap. In het voorjaar zijn tuinen dus enorm belangrijk voor onze dagvlinders!

Al deze minder gunstige omgevingsfactoren bieden ons een unieke situatie om dagvlinders te meten a.d.h.v. een tuinmeetnet. Want je tuin is de

Fig. 1: het toekomstbeeld in Vlaanderen oogt bloedrood met een nog groeiend verhardingsbeleid van lokale overheden. © de Volkskrant - KU Leuven.

2050
Ruimtebeslag in Vlaanderen in 2050, indien ruimtelijke-orderingsbeleid niet verandert. Zonder betonstop is in 2050 41,5 % van Vlaanderen bebouwd.

spiegel van je omgeving. Je tuin is als het ware een restaurant waar dagvlinders komen eten en het zegt iets over de soorten die in je omgeving voorkomen. De omgevingskwaliteit rond je tuin bepaalt of deze wordt ingedeeld in een agrarisch (fig. 2, gele cirkels), bebouwd (fig. 2, rode cirkels) of bosrijk (fig. 2, groene cirkels) omgevingstype.

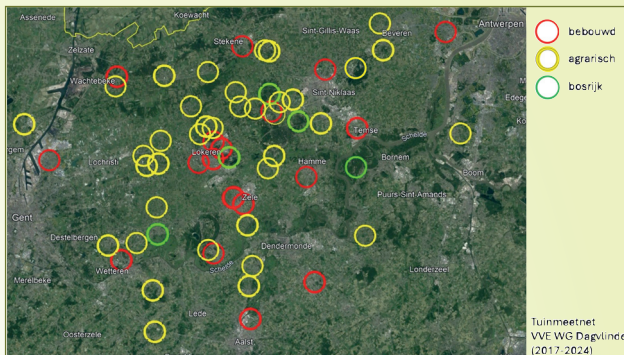

Fig. 2: onderzoeksgebied van het tuinmeetnet van de VVE WG Dagvlinders met de deelnemende tuinen ingedeeld volgens diverse omgevingstypes. © VVE WG Dagvlinders.

Tijdens de recentste bijeenkomst van de VVE WG Dagvlinders (30 maart 2024) werd deze ongunstige situatie nog eens duidelijk aangetoond d.m.v. publicaties over het negatieve betonrapport (Christiaens & Mollen 2024), het stikstofdecreet (Vlaanderen.be) dat versoepeld wordt en de natuurherstelwet (VRTnews) die maar niet gestemd leek te worden. Extra ongunstige omstandigheden die het onze dagvlinders nog moeilijker maken. Meerdere studies tonen aan dat het insectenbestand achteruit blijft gaan en de redenen die men steeds aanhaalt zijn de klimaatverandering en het biotoopverlies. Maar gezien de invloed van de factoren politiek en overheden, kan men deze daar gerust aan toevoegen. Gelukkig hebben we onze kleurrijke tuinen nog. Iedereen dus aan de slag om te beginnen meten want dagvlinders tellen is blijkbaar gezond (de Vlinderstichting NL)! De tuin is trouwens ook de meest vertrouwde omgeving waar je in principe alle dagen in kan tellen. Deze structureel en nectarrijk inrichten is gewenst, de oppervlakte speelt geen rol.

Na 7 jaar tuintellen (2017-2023) kunnen we vaststellen dat een tuinmeetnet voor een groot deel van onze dagvlinderssoorten geschikt is. Bij b.v. het Groot dikkopje (fig. 6)

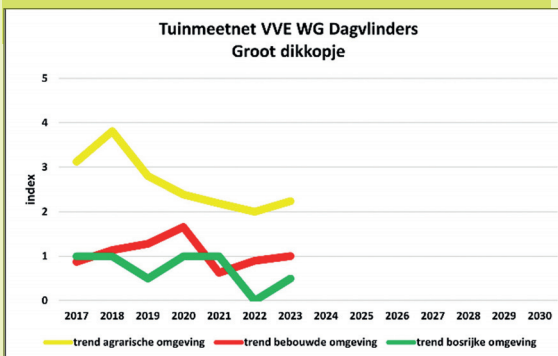

Fig. 3: Trends van het Groot dikkopje in tuinen met omgevingstype agrarisch (geel), bebouwd (rood) en bosrijk (groen) volgens het tuinmeetnet. © VVE WG Dagvlinders.

merken we dat deze sinds 2017 een licht dalende trend vertoont voor dit deel van Vlaanderen (fig. 4). Door de tuintypes te bepalen, merken we ook dat deze soort veel meer voorkomt in tuinen met een agrarisch omgevingstype (fig. 3, gele lijn). Enkele soorten zijn echter niet geschikt om a.d.h.v. een tuinmeetnet opgevolgd te worden. Het Hooibeestje, het Koevinkje en het Zwartsprietdikkopje worden op niveau Vlaanderen als een algemeen voorkomende soort beschouwd (Maes et al. 2021), maar zijn zó marginaal geworden in dit deel van Vlaan-

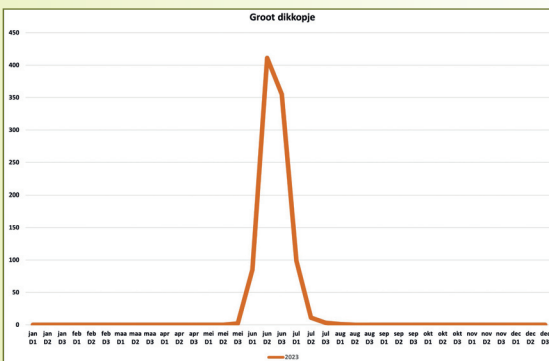

Fig. 5: fenologiegrafiek van het Groot dikkopje in 2023 in dit deel van Vlaanderen. © VVE WG Dagvlinders.

deren dat ze enkel nog lokaal voorkomen in ons onderzoeksgebied. Deze soorten worden opgevolgd tijdens hun vliegperiode a.d.h.v. soort-specifieke meetnetten.

De voorbije 7 jaar tonen tevens aan dat het heel belangrijk is om te blijven volhouden omdat een meetnet een langetermijnproject is en daar we ook geen referenties hebben met vroeger. Regelmatig tellen is gewenst en het liefst minstens 3 keer per

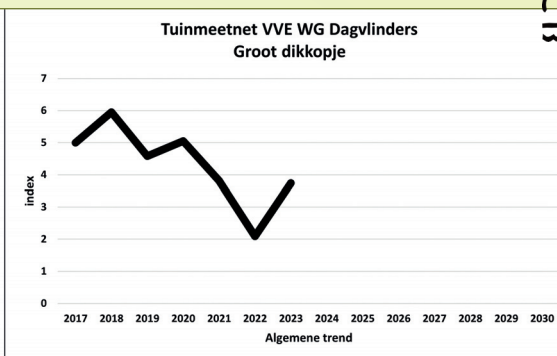

Fig. 4: algemene trend van het Groot dikkopje (2017-2023) volgens het tuinmeetnet. © VVE WG Dagvlinders.

decade (één maand bestaat uit 3 decades van 10 dagen). Op die manier kunnen we a.d.h.v. de fenologiegrafieken (fig. 5) bepalen of een niet waargenomen soort in je tuin als een nulwaarneming kan beschouwd worden. Het kan dus geen kwaad om een tijdje op reis te zijn geweest want andere tuinen vangen deze gap op. Het geheel van tuinen is de sterkte van dit tuinmeetnet. De bedoeling is dus trends te bepalen in dit deel van Vlaanderen en daarom zoeken we nog steeds mensen die willen instappen in dit laagdrempelige tuinproject om het geheel te versterken. Hiervoor werken we ook

Fig. 6: Groot dikkopje, Wachtebeke, 17.vi.2023. © Dany Ranschaert

samen met andere tuinprojecten (o.a. mijn tuinlab).

Doe jij ook mee? Kijkje op onze website (www.phegea.org/Dagvlinders/Projecten.htm) of stuur je vraag voor meer informatie via wewgdagvlinders@telenet.be

VVE WG Dagvlinders.

Referenties zie : www.hetgroenewaasland.be / KLIK